

Yaptıklarımızın yapmadıklarımız karşısındaki değeri

Günahlarım çok ve fakat ben en büyük utancımı işlediğim günahlar dolayısıyla yaşamadım. Hatta utandığım öyle bir şeydi ki dışardan bakıldığında hiç kimse bende bir kabahat bulamazdı. Merakinizi mucip olduysa, anlatayım:

1971 yılında pasaport almak için bana bu belgeyi vermekle yetkili makamlara başvurduğum. Güya Santiago'ya, Allende'nin Şili'sine gidecektim. Atal Behramoğlu Paris'teydi. Pablo Neruda Şili'nin Paris büyük elçisiydi. Andığım bu iki şairden arkadaşım olanı,

İSMET
ÖZEL

kendisine Santiago'da kullanılmak üzere teklif edilen üniversite bursundan benim yararlanmamın daha uygun olacağını düşünmüştü. Bu bilgileri Ankara'da Selânik Caddesi'nde çalıştığım işyerine kadar gelerek hakımda tahkikat yapan polis memuruna vermedim elbette. Ona sadece sebebi ne olursa olsun herkes kadar pasaport alma hakkım olduğunu söyledim. Gerçekten, yasalar önünde pasaport almama engel olacak hiç bir durumum yoktu. Ne vergi borcu, ne herhangi bir mahkûmiyet. Sivil polis, tahkikatını gizli yapması gerektiği için olsa gerek, benden onun gelip benimle konuştuğunu kimseye söylememi istedi. Sonuç olarak pasaport alamadım. Daha sonraki yıllarda pasaport almak için defalarca müracaat ettim; hiç biri işe yaramadı.

80'li yılların başında Düisburg belediyesi şiir okumam için beni davet etti. Onlara pasaportum olmadığı için gelemeyeceğimi bildirdim. Bir süre sonra davet tekrar edildiğinde yazışmayı yürütmekle görevli Alman, mektubun sonuna eğer pasaport almakta zorluk çekiyorsam kendilerinin de bir girişimde bulunabilecekleri sözlerini eklemişti. Alman şu meâlde bir ifade kullanıyordu: Bu işlere buralardan etkide bulunmak daha kolay sonuç veriyor. İşte benim en büyük utancımı mektubun bu kısmını okurken yaşadım. Düisburg'a "Bana Türk makamlarının pasaport vermesini temin edin" diye asla yazmadım. Sadece bir ecnebiye veya ecnebilere muhtaç imiş gibi anlaşılmanın müthiş, ağır, yıkıcı utancıyla başbaşa kaldım. Halbuki Türkiye'de yabancı ülkelerin başkentlerinden sağladıkları torpille işlerini yürütmekle övünen kişiler, yazarlar vardı. Ben en çok bunu bildiğim için utanıyordum. Türk makamlarının gözünde herhangi bir Türk olmaktan kurtulmanın bu yönteminden nefret ettiğim kadar, utanç duyuyordum. Bana haksız yere pasaport vermeyen makamlara masumiyetimi ispat etme gayretiyle yaltaklanmaya kalkışmayı ise şerefsizlik sayıyordum.

Yukarıdaki sözleri kendimi övmek için sıralamış olabilirim. Kim kendini övmek istemez? Yine de dile getirdiklerimde iletmeye değer bir zenginlik olduğu düşüncesinden kendimi uzak tutamıyorum. Çünkü eğer şimdiye kadar bir şey olduysam, bunda yapmadıklarımın payının yaptıklarımın daha çok olduğu inancı içindeyim. Tek tek insanlar olduğu kadar insan toplulukları da yaptıklarıyla değerlendirildiği kadar yapmadıklarıyla da değerlendirilmiş olsaydı veya yaptıklarına verilen değerin en az yarısı yapmadıklarına verilmiş olsaydı insanlık şu anda içine düştüğü bataktan kurtulmuş olurdu. Gözümüz sadece yapıla takıldığı ve yapılmayanı hiç farketmediğimiz için batmaya devam ediyoruz.

7